

Mag. Dušan Rojko

III. gimnazija Maribor
dusan.rojko@tretja.si
COBISS: 1.04

O domoljubju in varovanju narave

On Patriotism and Nature Protection

Izvleček

Prispevek opisuje osebni pogled na pomen in vlogo domoljubja in varovanja narave kot pomembnih elementov srednješolskega geografskega kurikulumu. Izpostavljeni so tudi pomen in vloga geografije kot učnega predmeta, pomen vrednot in vzgojna funkcija predmeta, status geografije v srednji šoli, potreba po spremembi učnega načrta za geografijo ter nujnosti večje vključitve učiteljev pri načrtovanju in izvedbi učnih načrtov. Predstavljen je tudi primer projekta Državljska kultura, ki ga izvajamo na šoli in kaže, kaj lahko vsak izmed nas stori na tem področju.

Ključne besede: domovina, domoljubje, geografija, narava, politika, učni načrt, vrednote, državljanska kultura

Abstract

The article describes the author's personal views on the importance and role of patriotism and nature protection as important elements of the secondary school Geography curriculum. It also highlights the importance and role of Geography as a school subject; the importance of values and the educational function of this subject; the status of Geography in secondary school; the need to modify the Geography Curriculum; and the necessity of greater involvement of teachers in the planning and implementation of curricula. It also presents an example of the Civic Culture project being implemented at the school, which shows what each one of us can do in this area.

Keywords: homeland, patriotism, geography, nature, politics, curriculum, values, civic culture

Sam delujem v lokalni politiki že peti mandat, sem občinski svetnik in podžupan majhne, obmejne, neokrnjene, obrobne in čudovite občine Zavrč v Halozah. Ne glede na to, katera politična opcija je na oblasti, je dolžnost vsakega geografa, da se oglasi v podporo zaščiti narave. Kdo, če ne mi? Kdaj, če ne zdaj?

Geografija je zelo multidisciplinarna, kompleksna, naravoslovna in družboslovna znanost. Imam občutek, da se sploh ne zavedamo, kakšna znanja posedujemo. Naš predmet nima statusa nacionalnega predmeta.

Že 25 let poučujem geografijo v gimnaziji, žal pa vsi dijaki nimajo geografije vsa štiri leta, podobno kot zgodovino. To, kar imamo mi v tej naši prečudoviti deželi, kot rečemo na sončni strani Alp, na tako majhnem ozemlju, ne premore nobena država na svetu. In ta dejstva vedno znova ponavljam svojim dijakom. Gre za vrednote, za odnos, za naš profesionalni etos. To bi moral početi vsak izmed nas. Ljubezen do domovine in do narave. Največje domoljubje je

imeti rad svojo domovino in naravo, ki vizualno ustvarja občutek domovinske pripadnosti. To niso zgolj dejstva, ampak po klasifikaciji tudi tretja stopnja ciljev v našem kurikulumu. Geografija ima izjemen vzgojno-izobraževalni smisel. To je potrebno učiti otroke od vrtca naprej. Otroci, ki jih učimo, bodo nekoč odločevalci, ministri, predsedniki vlad ...

Velika škoda je, da v Sloveniji nimamo, podobno kot v večini razvitih evropskih demokracij, stranke zelenih. Imeli smo jo, še v začetku devetdesetih, pa se je potem stopila z večinsko LDS na združitvenem kongresu marca 1994 na Bledu. Ne sme nam biti vseeno, vsak ima pravico povedati svoje mnenje in delovati po najboljših močeh v svojem lokalnem okolju in seveda tudi širše v nacionalnem okviru. Tudi brezogljna družba in ekonomije s čim manjšim ogljičnim odtisom so zelo moderne. Od besed k dejanjem.

Osebno sem navdušen nad podjetjem Pipistrel, ki je najboljše svetovno letalsko podjetje, hkrati tudi najbolj ekološko. Osvajajo celotni svet in so

lahko zgled nam vsem, kako je potrebno delovati in združevati moči, ne pa obdelovati samo svojega vrtička.

Prav bi bilo, da bi bili tudi učitelji in profesorji geografije bolj vpeti v proces kreiranja učnih ciljev in vsebin. Aktualni Učni načrt za geografijo v gimnazijah je bil potrjen 14. februarja 2008. Zapisanih je veliko ciljev, vsebin in kompetenc. Po moji presoji je učni načrt potreben temeljite prenove, kjer bi sodelovali vsi deležniki, tako rekoč od vrtca do fakultete. Avgusta 2019 sem na srečanju študijske skupine predlagal vseslovenski simpozij geografov, kjer bi dorekli nove smernice pouka geografije za sodoben čas. Na tem simpoziju bi sodelovali vsi geografi, ki jim je mar za prihodnost našega predmeta. Ciljev in vsebin je v učnem načrtu zapisanih zelo veliko in vedno nas preganja čas in skrb za predelano učno snov. Učitelj geografije naj bi bil avtonomen subjekt, ki lahko ali naj bi v pouk vključeval aktualne vsebine in tudi vzgojne cilje, za kar nam po navadi zmanjka časa ali pa temu posvetimo premalo časa.

V poglavju 2.1.5. učnega načrta za geografijo so opredeljeni tudi vzgojni cilji. Gre za povezavo z državljsko vzgojo, vzgojo za sožitje, multikulturno in medkulturno vzgojo ter okoljsko vzgojo. Kot zelo pomemben cilj tega poglavja je zapisano, da dijaki razvijajo pozitivna čustva do domovine, občutek pripadnosti svojemu narodu in državi ter spoštovanje njene naravne in kulturne dediščine. Zelo pomembna sta tudi cilja, da se dijaki vzgajajo v razumevanju pomena vrednot pri odločanju o posegih v prostor in razvijajo zavest o reševanju lokalnih, regionalnih in svetovnih problemov po načelih trajnostnega razvoja in načelih Svetovne deklaracije o človekovih pravicah.

Na naši šoli zgoraj navedene cilje uresničujemo z različnimi ekskurzijami, projekti, terenskim delom in zlasti projektom Državljska kultura, ki ga sistematično izvajamo že 15 let. Projekt Državljska kultura je namenjen dijakom tretjih letnikov. Nosilca projekta sva prof. Mojca Fajt in mag. Dušan Rojko. Projekt poteka v sklopu tedna obveznih izbirnih vsebin v septembru. V projektu želimo uresničiti vse tiste cilje, zmožnosti in pričakovane dosežke, za katere nam pri rednem

pouku velikokrat zmanjka prostora. V sklopu tega projekta potekajo številne dejavnosti:

- ogled prestolnice (stare Ljubljane) in njenih znamenitosti (povezava s TIC Ljubljana),
- obisk državnega zbora in pogovor s poslanci državnega zbora,
- obisk hiše Evropske unije in pogovor s poslanci evropskega parlamenta,
- okrogla miza in predavanje na šoli s poslanci državnega zbora, državnimi svetniki in evropskimi poslanci,
- ekskurzija na sedež evropskega parlamenta v Strasbourg in Bruselj,
- predavanja zunanjih izvajalcev in svetovnih popotnikov,
- delavnice v razredu z dijaki na temo Državljska kultura.

Dijaki rešujejo delovne liste, pišejo poročila, opravijo evalvacije svojega dela, aktivno sodelujejo v razpravi s političnimi odločevalci, spoznavajo in vrednotijo drugačne oblike vzgojno-izobraževalnega dela.

S tem projektom želimo, da spoznajo svojo državo, njeno prestolnico in vlogo prestolnice ter predvsem vlogo in pomen političnih odločevalcev. Spodbujamo jih k strpnemu in kulturnemu dialogu, spoštovanju drugačnosti, empatije, človekovih pravic, trajnostnega razvoja, vrednot in upoštevanja drugače mislečih.

Domoljubje ni samo imeti rad svoj dom, svoje najbližje in svojo domovino. Domoljubje so pozitivna čustva in vrednote do svoje domovine in tudi države. Domoljubje pomeni tudi imeti rad celoten svet, našo širšo globalno domovino, sprejemati versko, politično, rasno in spolno različnost, se odpovedovati predsodkov, biti čuteč do marginalnih skupin, razumeti pomen varovanja in ohranjanja naravne in kulturne dediščine in zavreči vse mogoče »-izme«: nacionalizme, populizme, rasizme, šovinizme, ksenofobizme, fanatizme, ekstremizme itd.

Imamo en planet, ki je naša domovina. Čuvajmo in varujmo to domovino bolj kot kadarkoli doslej. In pustimo jo lepo in nedotaknjeno še mnogim rodovom naših zanamcev. S pravimi vrednotami, pravilno komunikacijo in predvsem s svojim delom in zgledom.